

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра статистики

Допущено до захисту

Завідувач кафедри

_____ (А.З.Підгорний)

«_____» _____ 2016 р.

**ВИПУСКНА РОБОТА
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 6.030506 «Прикладна статистика»**

за темою:

**СТАТИСТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ТА ПЕРСПЕКТИВ РИНКУ ПРАЦІ
В УКРАЇНІ**

Виконавець

студентка IV курсу

обліково-

економічного факультету

Савина І.В. _____

(підпис)

Науковий керівник

к.е.н., доцент Семенова К. Д.

(підпис)

Одеса 2017

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РИНКУ ПРАЦІ.....	5
1.1. Поняття ринку праці, його елементи та функції	5
1.2. Класифікація та сегментація ринку праці	9
1.3. Поняття економічної активності, зайнятості та безробіття населення	14
РОЗДІЛ 2. МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ СТАТИСТИЧНОГО.....	19
АНАЛІЗУ РИНКУ ПРАЦІ.....	19
2.1. Система відносних показників ринку праці	19
2.2. Метод аналітичного вирівнювання.....	25
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ	
НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	30
3.1. Аналіз економічної активності населення.....	30
3.2. Аналіз зайнятості населення	34
3.3. Аналіз рівня безробіття	40
ВИСНОВКИ.....	45
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48
ДОДАТКИ.....	51

ВСТУП

Актуальність дослідження даної теми зумовлена тим, що в на сучасному етапі розвитку економіки особливої актуальності набувають проблеми ефективної зайнятості населення України, створення ринку робочої сили і запобігання масового безробіття. Ринок праці посідає центральне місце серед інших ринків. Він піддається впливу багатьох факторів, більшість яких залежить від товарного ринку. Кон'юнктура ринку формується під впливом стану економіки, способу господарювання і структурних змін, технічного і організаційного рівня підприємств, кількісно-якісної збалансованості засобів виробництва і робочої сили.

Ринок праці сприяє підвищенню ефективності виробництва, прискоренню науково-технічного прогресу, втіленню нових технологій, що покращують умови праці. Він дає людині економічну свободу, змогу обрати на лише місце роботи, а й спосіб життя. Ринок праці сприяє узгодженню особистих, колективних і загальнонаціональних інтересів при суспільному поділі праці, надає необхідну гнучкість підготовці та розподілу робочої сили. Тому його дослідження є дуже важливим в сучасних умовах.

Значна кількість вчених займалися дослідженням ринку праці України. Зокрема Демуш О. Б. в своїх дослідженнях описувала стратегічні напрями розвитку ринку праці в умовах трансформації економіки [1], Онікієнко В.В., Ткаченко Л.Г., Ємельяненко Л.М. визначили пріоритетні напрями розвитку ринку праці України [2], Афендікова Н. О. займалася вивченням особливостей формування ринку робочої сили в сільському господарстві [3].

Метою дослідження є статистичний аналіз ринку праці України і визначення шляхів подальшого його розвитку.

Завдання роботи:

- 1) виявлення основних проблем ринку праці;
- 2) розрахунок основних показників економічної активності та зайнятості населення України;
- 3) аналіз динаміки даних показників;

4) виявлення основної тенденції розвитку показників чисельності економічно активного за зайнятого населення

5) прогноз даних показників;

6) визначення шляхів покращення стану ринку праці.

Об'єктом дослідження обрано ринок праці України, його функціонування в сучасних умовах.

Предмет даного дослідження – сучасні проблеми розвитку ринку праці України, які необхідно вирішувати для ефективного функціонування економіки країни.

Для статистичного аналізу даних показників у роботі розраховані основні показники економічної активності та зайнятості населення, середні показники аналізу динаміки, виявлено основні тенденції розвитку та здійснено прогноз досліджуваних показників.

Інформаційною базою дослідження є дані офіційні статистичні матеріали Державної служби статистики України, праці вітчизняних і зарубіжних вчених, роботи, які наводяться в спеціальних виданнях.

ВИСНОВКИ

Ринок праці займає особливе місце в ринковій економіці, оскільки відтворення такого товару як робоча сила – це відтворення трудових ресурсів і в цілому продуктивних сил суспільства. Він є невід’ємною складовою частиною загальноекономічного ринкового механізму. Саме ринок праці повинен сприяти більш раціональному використанню трудового потенціалу країни, ефективному регулюванню руху незайнятої робочої сили. Він стає своєрідною ареною на поліпшення якісних характеристик працівників.

На ринку праці України в останні роки здійснюються приватизація, роздержавлення підприємств, внаслідок чого відбуваються економічні, політичні, соціальні та моральні зміни щодо зайнятості, соціальної захищеності, розподілу прибутків тощо. З'явилися нові форми власності і господарювання: малі підприємства, спільні підприємства, кооперативи, селянські (фермерські) господарства, різні форми господарських товариств, у результаті формуються нові категорії, вже можна говорити про перехід до такої форми ринку праці, як олігополія, при якій обмеженій кількості роботодавців протистоїть велика кількість претендентів на робочі місця.

Сучасному ринку праці в Україні притаманні такі ознаки:

- перевищення пропозиції робочої сили над попитом;
- низька ціна робочої сили, її невідповідність реальній вартості;
- зниження зайнятості у сфері суспільного виробництва, зростання чисельності незайнятого населення;
- низька частка офіційно зареєстрованих безробітних за великих масштабів;
- зростання прихованого безробіття;
- наявність значних масштабів нерегламентованої зайнятості;
- зростання молодіжного безробіття;
- регіональні диспропорції між наявністю і потребою в робочій силі;
- низька професійна й особливо територіальна мобільність трудових ресурсів;
- еміграція висококваліфікованої робочої сили.

В даній роботі проаналізовані такі важливі соціально-економічні показники ринку праці, як чисельність економічно активного, зайнятого та безробіття населення.

Проведений аналіз ринку праці показав:

- тенденцію до прискореного зменшення кількості економічно активного населення;
- суттєве зменшення рівня економічної активності в останні 2 роки;
- прогноз щодо кількості економічно активного населення у 2017 та 2018 роках;
- зменшення рівня зайнятості у 2016 році;
- зростання рівня безробіття;
- перевищення пропозиції робочої сили над попитом на неї.

Проаналізувавши стан ринку праці в Україні, слід зазначити, що не дивлячись на деякі позитивні моменти, реформування ринку праці відбувається вкрай повільно. Серед основних причин такої ситуації є: висока залежність економіки від політичної кон'юнктури, непослідовність проведення соціально-економічної політики, жорстке державне регулювання сфери зайнятості, низька ефективність державної політики щодо сприяння розвитку середнього та малого бізнесу, зниження довіри населення до державної соціально-економічної політики. Негативно також впливає на ринок праці короткострокова орієнтованість економічної діяльності, недостатнє інвестування виробничої сфери, гальмування інноваційних процесів, неефективність роздержавлення і приватизації, що не привели до зростання продуктивності праці, появи реального власника, трансформації прихованого безробіття у відкрите і зменшення надлишкової зайнятості.

В Україні існують величезні можливості для підвищення рівня зайнятості – розвиток приватного підприємства, малого бізнесу, сфери послуг, фермерства, всієї ринкової інфраструктури тощо.

Особливо важливою в даний час є проблема зайнятості молоді, адже її активна економічна поведінка впливає практично на всі сектори економіки як окремого

регіону, так і країни в цілому, та є одним з основних джерел її розвитку. А рівень зайнятості молоді в Україні протягом останніх років знижується.

З метою підвищення ефективності розвитку ринку праці та зростання рівня зайнятості в Україні, доцільно впроваджувати такі заходи:

- політика створення нових робочих місць, основними інструментами якої є гранти, повне чи часткове зменшення видатків на навчання/перенавчання працівників, безкоштовна допомога в пошуку потрібного персоналу, інші пільги з боку як структурних фондів, так і місцевих органів влади;
- політика заробітної плати – перехід від щорічних галузевих угод до середньострокових соціальних пактів;
- політика трудових відносин – формування національних соціально-економічних рад. Основними їх завданнями є визначення видатків на цілі державних соціальних стандартів та рівня оплати праці, розробка проектів законодавчих та нормативних актів з питань соціально-економічного розвитку;
- оптимізація системи оподаткування та кредитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Розвиток ринку праці в умовах трансформації економіки: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.07 / О.Б. Демуш ; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. – Л., 2007. – 20 с.
2. В. В. Онікієнко. Розвиток ринку праці України: тенденції та перспективи : наук. вид. / В. В. Онікієнко, Л. Г. Ткаченко, Л. М. Ємельяненко; НАН України. Рада по вивч. продукт. сил України. – К., 2007. - 286 с.
3. Н.О. Афендікова. Особливості забезпечення зайнятості в сільському господарстві України / Н.О. Афендікова // Вісник Київського міжнародного університету. Сер.: Сучасні питання економіки та права. – К. : КИМУ. - 2011. - № 2. – С. 21-24.
4. Завіновська Г. Т. Економіка праці: Навч. посібник / Завіновська Г. Т. – К.: КНЕУ, 2003. – 300 с.
5. Чернявська О. В. Ринок праці [текст] : нав. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. / Чернявська О. В. – К.: "Центр учбової літератури", 2013. - 522 с.
6. Ажнюк М.О. Основи економічної теорії / Ажнюк М.О., Передрій О.С. - К.: Знання, 2008. – 368 с.
7. Махсма М. Б. Економіка праці: посібник для розв'язування задач [Текст] : Навч. посібник / М. Б. Махсма ; Європейський ун-т. - К. : Видавництво Європейського ун-ту, 2003. – 164 с.
8. Буряк П. Ю. Економіка праці і соціально трудові відносин [Текст]: навчальний посібник / П.Ю. Буряк, Б.А. Карпінський, М.І. Григорєва. – К.: ЦНЛ, 2004. – 440 с.
9. Петюх В. М. Ринок праці [Текст]: навч. посібник / Петюх В. М. – К.: КНЕУ, 1999. – 288с.
10. Міміндусова Г.І. Ринок праці в країні: тенденції та перспективи (соціально-економічний аналіз) [Текст]: монографія / Міміндусова Г.І. – К.: Інститут соціології НАНУ, 1999. – 96 с.

11. Петрова І.Л. Ринок праці: процес сегментації [Текст]: монографія / Петрова І.Л. – К.: УДПУ, 1996. – 178 с.
12. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально трудові відносини [Текст]: підручник / Грішнова О.А. – К.: Знання 2006. – 535 с.
13. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості [Текст]: навчальний посібник / Васильченко В.С. – К.: КНЕУ 2005. – 252 с.
14. Герасимчук В.І. Заробітна плата і зайнятість населення України [Текст]: навчальний посібник / В.І. Герасимчук. – К.: Укр. інститут соц. Досліджень, 1999. – 235с.
15. О.В. Самотоєнкова. Економічна статистика: Навчальний посібник / О.В. Самотоєнкова, Ю.О. Ольвінська – Одеса: ОДЕУ, 2010 р. – 180 с.
16. Вашків П.Г. Теорія статистики: Навчальний посібник / Вашків П.Г., Пастер П.І., Сторожук В.П., Ткач Є.І. – К.: Либідь, 2001. – 320с.
17. Герасименко С. С. Статистика: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. / Герасименко С. С. – К.: КНЕУ, 2000. – 467 с.
18. Горкавий В. К. Статистика: Навч. посібник / Горкавий В. К. – К.: Алерта. – 608 с.
19. Методологічні положення щодо визначення неформальної зайнятості населення. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lv.ukrstat.gov.ua/ukr/themes/18/metod_16.pdf.
20. Ведерніков М. Д. Неформальний сектор в структурі національного ринку праці / М. Д. Ведерніков// Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2010. – № 6, т. 2.
21. Статистичний збірник «Економічна активність населення України» за 2015 рік.
22. Лисенко Л.І. Ринок праці. Техніка пошуку роботи: Навчальний посібник / Лисенко Л.І., Максимов Б.В. – К.: Професіонал, 2004. – 320 с.
23. Степанова В.О. Інвестиції в основний капітал та їх вплив на економіку України / В. О. Степанова // Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу. – 2011. – № 2 (6). – С. 108.

24. Ушенко Н.В. Напрямки реалізації державного регулювання зайнятості населення України // Формування ринкових відносин в Україні. – 2004. – №11. – С.72-75.
25. Основні показники ринку праці (річні дані) / Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
26. Заяць Т. А. Дослідження в Україні проблем економіки праці, демографії, соціальної економіки і політики / Т. А. Заяць, С. І. Бандур, Д. П. Богиня; Нац. акад. екон. наук України. - К., 2000. - 70 с.
27. Шебаніна О.В. Ринок праці та основні напрями його ефективного розвитку //Економіка АПК. – 2006. – №6. – с.115-122.
28. Стеценко С. Г. Статистика населення: [Підручник] / С. Г Стеценко, В. Г. Швець. – К.: Вища школа, 1993. – 463 с.
29. Пухтаєвич Г. Аналіз національної економіки : Навчальний посібник/ Пухтаєвич Г. – М-во освіти і науки України, КНЕУ. - К.: КНЕУ, 2005. -254 с.
30. Мазаракі А.А. Економіка і підприємництво: стан та перспективи: Зб. наук. пр./ Мазаракі А.А. – Київ.: КНТЕУ, 2002. - 323 с.
31. В. М. Гейц. Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку / В. М. Гейц. — К.: Ін-ст. екон. прогнозув. Фенікс, 2003. — 1008 с.